

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

PROBLEMS OF ACCOUNTING
OF BUSINESS ENTITIES

УДК 657.2
JEL Classification M41

Дідоренко Тетяна

к.е.н., доцент

кафедра обліку та економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

E-mail: Didorenko1401@ukr.net

Белова Ірина

к.е.н., доцент

кафедра обліку та економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

E-mail: yim1973@ukr.net

ЗНАЧННЯ ОПЕРАТИВНОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Анотація

Вступ. Розвиток інформаційного забезпечення оперативного управління суттєво розвивається, тим самим випереджає рівень теоретичних розробок у цій сфері. Зазвичай підприємства запроваджують новітні зарубіжні концепції менеджменту, управлінського обліку, контролінгу, попроцесного управління, прогресивних методів обліку витрат та інноваційних технологій. Перспективними в даному випадку стають системи оперативного збору, інтерпретації, використання та передачі інформації. Посидання таких методів із обґрунтованою вітчизняною системою оперативного обліку надає суттєвих конкурентних переваг. Створення комплексної системи оперативного обліку в сільському господарстві, яка б враховувала особливості розвитку галузі, залишається невирішеною, що і зумовлює подальше дослідження.

Методи. Теоретичною й методологічною основою дослідження є праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених з теорії й методології бухгалтерського обліку, законодавчі та нормативні акти з питань бухгалтерського обліку. У процесі дослідження використовувались загальнонаукові методи аналізу і синтезу для поєднання в єдиному процесі різних складових економічних явищ. Використовувались ретроспективні та інші методи аналізу.

Результати. В результаті критичного аналізу наукових підходів до визначення теоретичних засад оперативного обліку були систематизовані положення щодо його сутності, предмета, об'єктів, методів, завдань, функцій та вимог.

Перспективи. Перспективними є системи оперативного збору, інтерпретації, використання та передачі інформації.

Ключові слова: оперативний облік, управління, управлінський облік облік витрат.

Вступ.

На сьогодні практичний розвиток інформаційного забезпечення оперативного управління значно випереджає рівень теоретичних розробок у цій сфері. Багато підприємств запроваджують новітні зарубіжні концепції менеджменту, зокрема управлінський облік, контролінг, попроцесне управління, прогресивні методи обліку витрат, інноваційні технології тощо. Перспективними в даному випадку стають системи оперативного збору, інтерпретації, використання та передачі інформації. Поєднання таких методів із обґрунтованою вітчизняною системою оперативного обліку надає суттєвих конкурентних переваг. Проблема створення комплексної системи оперативного обліку в сільському господарстві, яка б враховувала особливості розвитку галузі, залишається невирішеною, що і зумовлює подальше дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Значний внесок у дослідження питань теорії та практики оперативного обліку здійснили Р.Ф.Бруханський, Н.Г.Мельник, М.С.Палюх, С.Ф.Голов, Ю.А.Кузьмінський, П.О.Куцик, В.Б.Ліберман, Є.В.Мних, С.І.Шкарабан. Галузеві аспекти обліково-інформаційного забезпечення оперативного управління в сільському господарстві досліджували М.Я.Дем'яненко, В.М.Жук, Г.Г.Кірейцев, М.М.Коцупатрий, Ю.Я.Литвин, П.Т.Саблук, В.К.Савчук, І.Б.Садовська, П.Я.Хомин та інші науковці.

Однак створення системи оперативного обліку, яка би стала комплексною і узагальненою в сільському господарстві, що б враховувала галузеву специфіку є невирішеною, що і визначає проблематику дослідження.

Мета.

Обґрунтування теоретичних засад методики й організації оперативного обліку для забезпечення інформаційних потреб управління, спрямованого на поліпшення соціально-економічного розвитку сільськогосподарських підприємств.

Методологія дослідження.

Методологічною основою дослідження є загальнофілософські та загальнонаукові методи пізнання явищ і процесів у системі обліково-аналітичного забезпечення, концепції оперативного обліку.

Результати.

Історичний розвиток оперативного обліку має дві основні складові: практичну та теоретичну (наукову). Як практичний вид людської діяльності він виник давно. Дослідження показали, що існують кардинально протилежні точки зору стосовно даного питання:

1) оперативний облік виник як прообраз і основа усіх наступних видів обліку. Він слугував базою для розвитку більш організованого та комплексного бухгалтерського і пізніше статистичного обліку [5];

2) зародження оперативного обліку відбулося як результат розвитку менеджменту, коли з'явилася необхідність у деталізованій і релевантній інформації для прийняття управлінських рішень [4].

У добу Середньовіччя окремої уваги заслуговує ведення обліку тамплієрами: спеціальний черговий касир вів з дня в день прибутковий касовий журнал, кожен платник отримував від касира квитанцію. Щоденно за такими журналами підбивались підсумки. В сучасних умовах ведення касових операцій змінилось не надто суттєво, а окремі науковці відносять касові операції до об'єктів оперативного обліку [4]. В цей період оперативна інформація передавалась здебільшого не у письмовій формі. Довгий час люди середньовіччя вважали, що усне засвідчення подій є більш достовірним, ніж письмове, бо друге можна сфальсифікувати, а перше – ні (його чує Бог).

Л. Пачолі бачив мету обліку як «ведення своїх справ у належному порядку і як слід, щоб можна було без затримки одержати всякі відомості як щодо боргів, так і стосовно дебіторів».

Узагальнюючи вищевикладене, можна стверджувати, що науковий підхід щодо появи оперативного обліку як основи розвитку усіх інших його видів є правомірним. На базі оперативного набули подальшого розвитку принципи і методи бухгалтерського обліку, виникла система інформаційного забезпечення управління.

З іншого боку, частина науковців пов'язує виникнення оперативного обліку з ускладненням структури промислового виробництва, розвитком банківської і торгівельної справи, коли бухгалтерський і статистичний облік вже не могли забезпечити інформаційні потреби оперативного управління.

Проте, на той час проблема оперативного обліку в зарубіжній літературі не була новою, що підтверджує низка публікацій.

В англо-американській літературі кінця XIX ст. серед основних організаційних бухгалтерських принципів можна виділити той, який передбачав передачу обов'язків з обліку виконавцям.

Теоретичне обґрунтування оперативного обліку можна виділити в роботах дослідників управлінського обліку.

Початки оперативного обліку були закладені і в працях Ф. Тейлора – основоположника наукового менеджменту.

В англійській літературі того періоду виділяли три функції управління: планування та координування майбутнього розвитку підприємства; оперативне управління; контроль і оцінка роботи підприємства. Трьом функціям відповідали такі розділи обліку: облік витрат; оперативний аналітичний облік, центри відповідальності.

У вітчизняній обліковій школі оперативний облік починає формуватися з праць П. І. Рейнбота (1876 р.), який до цього виду обліку відносив усе, що обліковується на підприємстві, але не в бухгалтерських записах.

Обґрунтовані ідеї П. І. Рейнбота не привернули належної уваги в епоху військового комунізму (1917 – 1921 рр.) і стали актуальними лише з розвитком непу, в період реставрації традиційної облікової системи (1921 – 1929 рр.). У зв'язку із цим окремі дослідники зародження теорії оперативного обліку пов'язують із 20-ми роками XX ст.

Загалом процес формування системи оперативного обліку як виду діяльності і пізніше як теорії створення інформації для оперативного управління можна описати окремими періодами.

Важливими для подальших досліджень у галузі взаємодії всіх видів обліку були рішення XVI партійної конференції, що відбулася в 1929 р. У резолюції конференції висунуто вимогу про встановлення «єдності бухгалтерського, оперативного і статистичного обліку». Офіційно оперативний облік, як одну із складових соціалістичного обліку визнано у 1931 році в постанові РНК СРСР «Об организации учетно-статистических работ» [6]. Проте в результаті затвердження оперативного обліку на законодавчому рівні відбулася його жорстка регламентація і змінилося призначення. Оперативний облік почав спрямовуватись на контроль суб'єктів господарювання з боку держави, що послабило його інформаційні властивості в управлінні підприємством.

В середині 30-х років у зв'язку з появою праць зарубіжних авторів про основи нормативного обліку, калькулювання собівартості, оперативний аналіз тощо, оперативний облік отримав нові теоретичні напрацювання, а саме:

- визначені предмет та метод оперативного обліку;
- доведено, що необхідність оперативного планування, аналізу і контролю визначає об'єкти оперативного обліку;
- встановлено взаємозв'язок між оперативним і бухгалтерським видами обліку та необхідність формування умов, за яких відбувається їх конвергенція.

30-ті роки в теорії вітчизняної облікової школи були сприятливими для розвитку

оперативного обліку завдяки дослідженням М. Х. Жебрака та Г. Г. Крюкова. На Заході та в Америці в цей період оперативний облік та планування вже були важливою функцією управління. «Близько 100 років тому німецькі та американські вчені ... доповнили рахівництво картковим оперативним обліком (Privatwirtschaftliche Statistik)» [9].

За твердженням В. Б. Лібермана, саме в 30-ті роки у вітчизняній системі обліку було втрачено єдність між складовими господарського обліку та їх взаємозв'язок: «різні види обліку виявились практично розділеними, оскільки їх ведення розсіялось по багатьох управлінських відділах та структурних підрозділах підприємства» [1]. У зв'язку з цим важливим завданням є теоретичне обґрунтування взаємозв'язку і передачі інформації з одного виду обліку в інший та уникнення її дублювання.

Єдність обліку мала бути обумовлена єдиним видом первинних документів, спільною схемою документооберту, ув'язкою методичних основ та звітних форм. Проте переорієнтація оперативного обліку на контрольну функцію у вигляді оперативної звітності керуючим органам, помилкове трактування його основ багатьма авторами завадили розробити належну теоретичну базу для реалізації цього завдання.

Натомість велика увага приділялася пошукам підвищення оперативності тільки бухгалтерської інформації.

Переорієнтація на бухгалтерський облік, пошуки нових його напрямків в умовах госпрозрахунку, централізація обробки даних послабили позиції оперативного обліку в практиці вітчизняних підприємств.

Саме в кінці тридцятих років ХХ ст. оперативний облік виступає на позиції оперативно-технічного, виробничо-технологічного, диспетчерського обліку. Удосконалення оперативного обліку відбувалося здебільшого в контексті раціоналізації оперативного управління і організації виробництва.

У 50-ті роки з централізацією бухгалтерського оперативний облік не зазнав суттєвих змін і залишився децентралізованим, а відтак – об'єкти оперативного та бухгалтерського обліку все більше втрачали свою тотожність. Після сталінської епохи оперативний облік відійшов на другий план в результаті виділення в обліковій теорії трьох проблем, які потребували першочергового вирішення: госпрозрахунок, децентралізація і автоматизація.

На законодавчому рівні даному питанню також не надавалося значної уваги.

Наступним етапом у розвитку теорії оперативного обліку стали дослідження І. І. Каракоза, опубліковані в 1963–1972 роках. Його праця «Питання теорії та практики оперативного обліку» до сьогодні залишається одним із найбільш повних досліджень оперативного обліку, його методики та організації.

У працях науковців цього періоду були викладені важливі результати для розвитку оперативного обліку. Формування оперативної інформації про господарську діяльність підприємств вивчалось за допомогою системного підходу. Автори доводили необхідність удосконалення взаємодії усіх функцій оперативного управління.

Отже, ретроспективний аналіз дав змогу виділити основні етапи формування та розвитку теорії оперативного обліку у вітчизняній обліковій школі:

1. Етап становлення (кінець ХІХ ст. – початок 30-х рр. ХХ ст.) – виникнення дискусії про необхідність і важливість оперативного обліку в системі управління діяльністю підприємства.

2. Етап розвитку (30-ті – 60-ті рр. ХХ ст.) – вивчення і вдосконалення оперативного обліку як інформаційної бази оперативного планування, аналізу, контролю, регулювання.

3. Етап теоретичного обґрунтування (ІІ половина 60-их – 90-ті роки ХХ ст.) – обґрунтування його теоретичних засад у контексті завдань оперативного управління та в умовах розвитку інформаційних технологій.

4. Етап трансформації та вдосконалення (початок ХХІ ст. – сьогодні) – розвиток оперативного обліку в контексті управлінського і з урахуванням умов автоматизованої обробки

даних.

Дослідження генезису оперативного обліку підтвердило, що існують кардинально протилежні визначення його суті та місця в системі управління підприємством.

Передумовою наукового позиціонування оперативного обліку в системі управління є розгляд його концептуальних положень, які обґрунтовуються визначенням теоретичних засад цієї підсистеми обліку, вимог до її розвитку і вдосконалення. Проте в економічній науці основний акцент зроблений на питаннях бухгалтерського фінансового обліку. В результаті були залишені поза увагою проблеми оперативного обліку, особливо теоретичне тлумачення таких понять як мета, предмет, завдання, об'єкти, метод оперативного обліку, а також оптимізація документооберту, його взаємозв'язок з іншими видами обліку.

Існують різні назви оперативного обліку, зокрема: оперативний, поточний, первинний, спеціальний, оперативно-бухгалтерський, щоденний, декадно-оперативний, оперативно-статистичний, оперативно-технічний, оперативний фінансовий, оперативно-технологічний, оперативно-економічний, оперативно-калькуляційний тощо. Цьому виду обліку даються також різні характеристики та визначення.

До його особливостей частіше відносять такі: відображення господарських операцій, які не охоплюються іншими видами обліку; використання всіх облікових вимірників, але більше натуральних; ведення його позасистемним способом; відображення господарських операцій, як правило, в процесі їх виконання; застосування його даних в оперативному менеджменті.

У результаті еволюції виокремились два основні напрями визначення поняття «оперативний облік»:

- з позиції об'єкта обліку (оперативний облік є процесом, який вимірює, реєструє, передає інформацію про об'єкти управління, безпосередньо в ході здійснення операцій);
- з точки зору суб'єкта обліку (це вид обліку, який здійснюється з максимальною швидкістю, формує оперативні дані, дозволяючи своєчасно здійснювати управління).

Такі позиції не повинні бути протиставлені одна одній. Вони характеризують дві сторони єдиного цілого. Оперативний облік, слідуючи за операціями, фіксує не всі показники, а лише ті, які необхідно знати в терміновому порядку для здійснення оперативного управління на підприємстві.

Оперативний облік – це частина облікової системи і складова інформаційного забезпечення, яка шляхом кількісного відображення та якісної характеристики діяльності підприємства створює дані, необхідні для реалізації функцій оперативного управління та раціональної організації господарських процесів. Він здійснюється в результаті швидкої реєстрації, передачі та обробки інформації з метою одержання мінімуму показників, які дають максимум інформації для прийняття оптимальних рішень.

Основна мета оперативного обліку в контексті оперативного управління – забезпечення максимально ефективного досягнення цілей короткострокового періоду. В результаті користувач повинен отримати кількісну та якісну оцінку процесів з метою вжиття превентивних заходів для запобігання несприятливим наслідкам. З метою раціональної організації господарських процесів оперативний облік накопичує спеціальну нефінансову інформацію про якісні та кількісні результати здійснених раніше операцій.

Дослідження підходів до визначення мети оперативного обліку свідчить, що нею можна вважати виконання оперативним обліком таких умов:

- забезпечення інформацією для ефективної роботи системи менеджменту підприємства;
- формування даних, які матимуть релевантний вплив на прийняття управлінських рішень, в тому числі і про конкретні господарські операції.

Досягнення мети оперативного обліку розкривається через виконання ним набору функцій. Вважаємо, що окремі функції, які були сформульовані науковцями [3], виходять за межі дії оперативного обліку, наприклад: поліпшення господарського управління та організаторської роботи безпосередньо на підприємстві; глибоке вивчення всіх сторін господарської діяльності

підприємства, його ділянок і цехів у ході виробництва, щодня і з початку місяця; розкриття невикористаних резервів; розробка заходів, спрямованих на виконання і перевиконання планів та інші, які в цілому замінюють майже всю систему управління підприємством.

Існують такі функції оперативного обліку:

- 1) інформаційна – формування релевантної своєчасної інформації про господарський стан підприємства та його окремих структурних одиниць;
- 2) комунікаційна – створення взаємозв'язку між структурними підрозділами для вирішення оперативних питань діяльності підприємства;
- 3) прогнозна – фіксація необхідних показників для здійснення оперативного і частково стратегічного планування;
- 4) контрольна – інформаційне забезпечення функціонування системи оперативного контролю;
- 5) аналітична – забезпечення даними, необхідними для аналізу з метою оперативного виявлення значних відхилень у роботі підприємства та швидкого їх усунення;
- 6) сигнальна – швидке інформування управлінського персоналу про нетипові зміни в виробничому та інших процесах підприємства.

Об'єкти оперативного обліку – деталізовані елементи його предмета. Це ресурси, процеси, господарські операції, які фіксуються в ході виробничої та іншої діяльності господарюючого суб'єкта, носять оперативний характер, відрізняються від бухгалтерських широкою деталізацією.

Характеристика об'єктів оперативного обліку в розрізі господарських процесів (постачання, виробництво та реалізація) наведено на рис. 1.

Рис. 1. Об'єкти оперативного обліку в контексті типових господарських процесів

Джерело: розробка авторів

Ведення оперативного обліку насамперед пов'язане з процесом виробництва, що пов'язано з розподілом виробництва на три стадії: початкову, центральну та заключн. На початковій стадії

оперативний облік повинен відображати підготовку засобів та предметів праці до процесу виробництва: наявність матеріалів, напівфабрикатів, інструментів, трудових ресурсів, стан обладнання та техніки тощо.

На центральній стадії має бути відображена інформація про процес виконання операції, використання матеріалів, техніки, наявність виробничого браку, про прості робітників та їх причини. Заключний етап повинен бути зафіксований в оперативному обліку інформацією про результати виконання операції [7].

Відображення цієї інформації забезпечує єдина система обліку, основна відмінність окремих її видів полягає в деталізації об'єктів. В оперативному обліку, наприклад, споживання сировини може відобразитися з розподілом за підрозділами підприємства. Також об'єктами оперативного обліку в процесі виробництва є такі, які не можуть бути відображені у вартісній формі: наявність, склад та рівень використання трудових ресурсів, обладнання, якість продукції тощо.

Оскільки оперативний облік є частиною обліково-інформаційного забезпечення на підприємстві, дослідження принципів його ведення у взаємозв'язку з бухгалтерським обліком дозволяє виділити їх спільні та відмінні риси. Принцип безперервності витікає з припущення, що його діяльність триватиме далі. В бухгалтерському обліку це має важливе значення, проте формування оперативної інформації про господарські процеси по суті не вимагає впевненості у подальшій роботі підприємства. Автономність підприємства передбачає розмежування майна юридичної особи та її власників. При веденні оперативного обліку необхідно дотримуватись цього принципу, звертаючи увагу на те, що внутрішні об'єкти обліку повинні бути у власності підприємства як юридичної особи [2].

Принцип єдиного грошового вимірника є прерогативою бухгалтерського обліку, в оперативному обліку він втрачає свій сенс [2].

Враховуючи наведені аргументи, можна стверджувати, що оперативний облік здійснюється на основі таких принципів: спрямованість; оперативність; своєчасність; достатність; адресність; гнучкість.

Визначені принципи реалізуються через набір методів та процедур оперативного обліку. Особливістю методу оперативного обліку є комплексна реєстрація, передача, обробка та узагальнення наявності всіх ресурсів і основних показників господарської діяльності, їх рух або зміна в процесі виробництва, які необхідні для оперативного управління [3].

Інвентаризація – один із методів оперативного обліку, спосіб виявлення фактичного стану об'єкта. За допомогою інвентаризації визначають відхилення від облікових даних, втрати, нестачі, невраховані цінності, розкрадання. Вона сприяє збереженню об'єктів оперативного обліку, контролю за їх використанням, встановленню повноти та достовірності оперативної облікової інформації.

Звітність в оперативному обліку є способом передачі актуальної, релевантної інформації безпосередньо внутрішнім користувачам у процесі управління підприємством і вибірково слугує основою для контролю фінансових та формування статистичних показників.

Висновки та перспективи.

В результаті критичного аналізу наукових підходів до визначення теоретичних засад оперативного обліку були систематизовані положення щодо його сутності, предмета, об'єктів, методів, завдань, функцій та вимог.

Періодом появи оперативного обліку у вітчизняній теорії є початок ХХ століття, а його основоположниками – П. І. Рейнбота, А. В. Вейсброта, Р. С. Майзельса, Д. І. Савошинського.

Змістом оперативного обліку є його інтеграція в єдину систему інформаційного забезпечення управління. Виділено дві складові інформаційної сукупності оперативного обліку як виду управлінського: перша характеризується оперативністю даних, друга – унікальністю показників.

Встановлення найбільш об'єктивного змісту даних категорій, що відповідає сучасному рівню

розвитку інноваційних технологій та умовам господарювання в сільському господарстві, є основою для обґрунтування концепції оперативного обліку в системі управління сільськогосподарським підприємством.

Список використаних джерел

1. Бортнікова О.О. Теорія оперативного обліку в системі управління сільськогосподарським підприємством. *Економічний форум*. Луцьк, 2011. № 1. С. 241–247.
2. Бруханський, Р. Ф. Система стратегічного фінансового обліку: аналіз сучасного стану і перспективи розвитку. *Бізнес Інформ*. 2014. № 7 (438). С. 220-225.
3. Бруханський, Р. Ф. Адаптація облікової системи сільськогосподарського підприємства до вимог стратегічного менеджменту. *Облік і фінанси АПК*. 2012. № 3 (57) 2012. С. 23-27.
4. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки України. *Облік і фінанси АПК*. 2014. № 1. URL : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Oif_apk/2014_1/2_Konсер.pdf (дата звернення 02.03.2017).
5. Нелеп В. М. Планування на аграрному підприємстві. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: КНЕУ, 2004. 495 с.
6. Подолянчук О. А. Сутність обліково-аналітичної інформації та її роль у системі контролю сільськогосподарського підприємства. *Економіка АПК*. № 3. 2010. С. 54 – 57.
7. Пуцентейло, П.Р. Аналітичне забезпечення діяльності підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2015. № 1 (26). С. 168–174.
8. Пуцентейло П.Р., Гуменюк О.О. Детермінанти аналітичного забезпечення процесу управління діяльністю підприємства. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту: Серія «Економіка і управління»*. Вип. 34. Київ : ДЕТУТ, 2015. С. 402-414.
9. Яворов В. В. Удосконалення управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах. *Економіка АПК*. № 3. 2010. С. 107–112.

Статтю отримано: 11.03.2017 / Рецензування 12.04.2017 / Прийнято до друку: 17.05.2017

Tetyana Didorenko

Ph.D. (in Economics), Assistant Professor
Department of Accounting and Economics and Law Providing Agricultural Business
Ternopil National Economic University
Ternopil, Ukraine
E-mail: Didorenko1401@ukr.net

Iryna Belova

Ph.D. (in Economics), Assistant Professor
Department of Accounting and Economics and Law Providing Agricultural Business
Ternopil National Economic University
Ternopil, Ukraine
E-mail: yim1973@ukr.net

THE SIGNIFICANCE OF OPERATIONAL ACCOUNTING IN THE MANAGEMENT SYSTEM OF AN AGRICULTURAL ENTERPRISE

Abstract

Introduction. The development of information support for operational management is developing significantly, thus outperforming the level of theoretical developments in this area. Usually, enterprises introduce the latest foreign concepts of management, management accounting, controlling, process management, advanced cost accounting methods and innovative technologies. The systems of operative collection, interpretation, use and transfer of information are perspective in this case. The combination of such methods with a substantiated domestic operational accounting system provides significant competitive advantages. The creation of a comprehensive system of operational accounting in agriculture, which takes into account the particular features of the industry, remains unresolved, which leads to further research.

Methods. The works of leading domestic and foreign scientists on the theory and methodology of accounting, legislative and regulatory acts on accounting issues are the theoretical and methodological basis of the research. General scientific methods of analysis and synthesis to combine various components of economic phenomena in a single process are used in the process of research. We use retrospective and other methods of analysis.

Results. As a result of the critical analysis of scientific approaches to the definition of the theoretical principles of operational accounting, the provisions regarding its essence, object, objects, methods, tasks, functions and requirements are systematized.

Discussion. Perspectives are systems of operational collection, interpretation, use and transfer of information.

Keywords: operational accounting, management, management accounting, cost accounting.

References

1. Bortnikova, O. O. (2011). Teorija operativnogo obliku v systemi upravlinnja sil'skogospodars'kym pidpryemstvom. [Theory of operational accounting in the management system of an agricultural enterprise]. *Ekonomichnyj forum*, 1, 241–247.
2. Bruhans'kyj, R. F. (2014). Systema strategichnogo finansovogo obliku: analiz suchasnogo stanu i perspektivy rozvytku [System of strategic financial accounting: analysis of the current state and development prospects]. *Biznes Inform*, 7 (438), 220-225.
3. Bruhans'kyj, R. F. (2012). Adaptacija oblikovoi' systemy sil'skogospodars'kogo pidpryemstva do vymog strategichnogo menedzhmentu [Adaptation of the accounting system of an agricultural enterprise with the requirements of strategic management]. *Oblik i finansy APK*, 3 (57), 23-27.
4. Koncepcija rozvytku buhgalters'kogo obliku v agramomu sektori ekonomiky Ukrainy (2014) [The concept of development of accounting in the agrarian sector of the economy of Ukraine]. *Oblik i finansy APK*, 1. Retrieved from http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Oif_apk/2014_1/2_Koncept.pdf
5. Nelep, V. M. (2004). Planuvannja na agramomu pidpryemstvi. 2-ge vyd., pererob. ta dop. [Planning for the agricultural enterprise (2-nd ed.)]. Kyi'v: KNEU.
6. Podoljanchuk, O. A. (2010). Sutnist' oblikovo-analitychnoi' informacii' ta ii' rol' u systemi kontrolju sil'skogospodars'kogo pidpryemstva [Essence of accounting and analytical information and its role in the control system of an agricultural enterprise]. *Ekonomika APK*, 3, 54 – 57.
7. Pucentejlo, P.R. (2015). Analityчне zabezpechennja dijal'nosti pidpryemstva. *Stalyj rozvytok ekonomiky*, 1 (26), 168–174.
8. Pucentejlo, P.R., & Gumenjuk, O.O. (2015). Determinanty analitychnogo zabezpechennja procesu upravlinnja dijal'nistju pidpryemstva [Analytical support of the enterprise]. *Zbimyk naukovykh prac' Derzhavnogo ekonomiko-tehnologichnogo universytetu transportu: Serija «Ekonomika i upravlinnja»*, 34, 402-414.
9. Javorov, V. V. (2010). Udoskonalennja upravlins'kogo obliku v sil'skogospodars'kyh pidpryemstvah [Determinants of the analytical support of the enterprise management process]. *Ekonomika APK*, 3, 107–112.

Received: 03.11.2017 / Review 04.12.2017 / Accepted 05.17.2017

